

ВПРОВАДЖЕННЯ ПОЗИТИВНОГО ДОСВІДУ РЕФОРМ ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНО-ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

© 2016 ІЗМАЙЛОВ Я. О.

УДК 330.34:338.1

Ізмайлов Я. О. Впровадження позитивного досвіду реформ зарубіжних країн для забезпечення інвестиційно-інноваційного розвитку економіки України

Метою статті є дослідження особливостей економічного розвитку провідних економік світу, визначення їх індивідуальних особливостей та обґрунтування можливості адаптації позитивного досвіду для застосування в національній моделі інвестиційно-інноваційного розвитку України. Відображено основні проблеми соціально-економічного розвитку України. Проведено аналіз реформ та їх результатів у Німеччині та Японії після II світової війни, у Китаї – після «Великого стрибка», у «східноазиатських тигрів», США та Польщі з визначенням позитивного досвіду для України. Обґрунтовано, що в глобальній економічній конкуренції виграють держави, які забезпечують сприятливі умови для інвестиційно-інноваційної діяльності, пов'язані з розробленням, впровадженням і використанням нової техніки та технологій. На основі позитивного досвіду реформ провідних економік світу запропоновано шляхи забезпечення інвестиційно-інноваційного розвитку економіки України.

Ключові слова: інвестиційно-інноваційний розвиток, історія економічного розвитку, реформи, стратегія, структура економіки.

Рис.: 3. **Табл.:** 1. **Бібл.:** 19.

Ізмайлов Ярослав Олександрович – кандидат економічних наук, доцент кафедри міжнародної економіки, Криворізький економічний інститут ДВНЗ «Криворізький національний університет» (пр. Поштовий, 64, Кривий Ріг, Дніпропетровська обл., 50000, Україна)

E-mail: izmyar@ukr.net

УДК 330.34:338.1

UDC 330.34:338.1

Ізмайлов Я. А. Внедрение положительного опыта реформ зарубежных стран для обеспечения инвестиционно-инновационного развития экономики Украины

Целью статьи является исследование особенностей экономического развития передовых мировых экономик, выделение их индивидуальных особенностей и доказательство возможности адаптации положительного опыта для применения в национальной модели инвестиционно-инновационного развития Украины. Отражены основные проблемы социально-экономического развития Украины. Проведен анализ реформ и их результатов в Германии и Японии после II мировой войны, в Китае – в результате «Большого прыжка», у «восточноазиатских тигров», в США и Польше с определением положительного опыта для Украины. Доказано, что в глобальной экономической конкуренции побеждают государства, которые обеспечивают хорошие условия для инвестиционно-инновационной деятельности, связанные с разработкой, внедрением и использованием новой техники и технологий. На основе положительного опыта реформ передовых экономик мира представлены пути обеспечения инвестиционно-инновационного развития экономики Украины.

Ключевые слова: инвестиционно-инновационное развитие, история экономического развития, реформы, стратегия, структура экономики.

Рис.: 3. **Табл.:** 1. **Бібл.:** 19.

Ізмайлов Ярослав Алексеевич – кандидат экономических наук, доцент кафедры международной экономики, Криворожский экономический институт ГВУЗ «Криворожский национальный университет» (пр. Почтовый, 64, Кривой Рог, Днепропетровская обл., 50000, Украина)

E-mail: izmyar@ukr.net

Izmaylov Ya. O. Introducing the Positive Reforms Experience of Foreign Countries to Ensure the Investment-Innovative Development of the Economy of Ukraine

The article is aimed at studying the economic development of the advanced world economies, highlighting their individual features and proving the possibility of adapting their positive experiences for use in the national model of the investment-innovative development of Ukraine. The main problems of the socio-economic development of Ukraine have been reflected. Reforms and their results in Germany and Japan after World War II, in China – as a result of the «Great jump», in «East Asian Tigers», in the United States of America, and in Poland have been analyzed with determining their positive experience for Ukraine. It has been proven that in the global economic competition winners are the countries that provide a good environment for investment-innovative activities associated with the development, introduction and use of new techniques and technologies. On the basis of the positive reforms experience of the advanced economies of the world, ways to ensure the investment-innovative development of the economy of Ukraine have been provided.

Keywords: investment-innovative development, history of the economic development, reforms, strategy, structure of economy.

Fig.: 3. **Table:** 1. **Bibl.:** 19.

Izmaylov Yaroslav O. – PhD (Economics), Associate Professor of the Department of International Economics, Kriviy Rih Economic Institute of the of Kriviy Rih National University (64 Poshtoviy ave., Kriviy Rih, Dnipropetrovsk region. 50000, Ukraine)

E-mail: izmyar@ukr.net

Внаслідок світових глобалізаційних процесів людство опинилося перед необхідністю спільно приймати рішення щодо майбутнього співіснування, виживання й визначення нових векторів розвитку. Пріоритетним стає пошук принципово нових форм економічного життя з орієнтацією переважно на істотну інтелектуалізацію виробництва, нові підходи до суспільного поділу та організації праці, застосування інформаційних технологій. Перевагою інтелектуальної економіки є те, що вона має більш значний простір для розвитку, оскільки інтелектуально-інформаційні ресурси, на відміну від матеріальних, не мають кількісних обмежень.

Українська економіка функціонує без суттєвого використання свого інвестиційно-інноваційного ресурсу. Сучасний глобальний розвиток та інтернаціоналізація економічних відносин у світі висувають необхідність переходу до інвестиційно-інноваційної моделі розвитку економіки України.

Обґрунтуванням такої моделі розвитку для України є значні успіхи високорозвинутих країн світу, які відводять інвестиціям та інноваціям найважливішу роль, що, своєю чергою, відбивається на рівні життя населення, власній частці та ексклюзивності продукції у світовій торгівлі.

Необхідність дослідження драйверів економічного розвитку провідних економік світу та потреба в адап-

тації їх до українських реалій визначають актуальність розгляду цієї теми.

Історія економічного розвитку провідних країн світу входить до кола наукових інтересів багатьох вітчизняних і закордонних дослідників. Найбільш докладна інформація про історію та аналіз економічного розвитку провідних економік світу поданий в працях вітчизняних науковців: С. Гасіма [3], В. М. Гейця, Г. І. Мечнікова [6], В. П. Семиноженка, С. В. Свірко [8; 9], А. І. Сухорукова, В. Г. Федоренка, М. Г. Чумаченка, а також закордонних авторів Х. Андерсона, Г. Александера, Є. В. Баранової [1], С. Барнеса, Дж. Бейлі, В. М. Буренок, А. А. Івлева, В. Ю. Корчак [2], Г. Велша, Лінь Іфу, Цай Фан, Лі Чжоу [5], Б. Нідлаза, Д. Колдуелла, В. Михеева [7], Е. Нікбахта, Го Сібао [4], Д. Ф. Сімона, Као Конга [12], А. М. Федоровського [11], М. Фрідмана, П. М. Хавранека, Р. Холта, У. Шарпа, К. Шваба, Х. Сала-Мартіна [13], С. Шмітта, Д. Шорта та ін. Водночас потребує розгляду досвід інвестиційно-інноваційного розвитку провідних країн світу та визначення позитивних сторін і результатів для його адаптації в умовах України.

Метою статті є дослідження особливостей економічного розвитку провідних економік світу, визначення їх індивідуальних особливостей та обґрунтування можливості адаптації позитивного досвіду для застосування в національній моделі інвестиційно-інноваційного розвитку України.

Нарис. 1 відображено основні проблеми соціально-економічного розвитку України.

Ґрунтуючись на третьому та четвертому технологічних укладах (металургійна, хімічна, аграрна галузі, нафтохімія, застаріла енергетика, важке машинобудування), економіка України працювала з рентабельністю 3–6% і створювала приблизно на один-два порядки нижчу інноваційну складову доданої вартості на одиницю продукції порівняно з економіками п'ятого та шостого укладів, які домінують у світі (радіоелектроніка,

обчислювальна, телекомунікаційна техніка, програмне забезпечення, робототехніка, інформаційні послуги, біомедична інженерія). Структура економіки України за технологічними укладами представлена в табл. 1.

Від такого жахливого стані економіку України можуть врятувати тільки інвестиції та інновації, які стануть основою інвестиційно-інноваційного розвитку держави. Можливістю виходу з катастрофічної економічної ситуації повинен стати приклад Німеччини та Японії після II світової війни, Китай – після «Великого стрибка», «східноазійські тигри», США тощо.

Федеративна республіка Німеччина (ФРН) після II світової війни отримала розвалену економіку, яка мала орієнтацію на мілітаризацію, зруйновані дороги, житло та підприємства, бідність населення, а промислове виробництво зменшилося в 3 рази.

Головними рушіями німецького економічного зростання були такі [15]:

1. Залучення дешевої робочої сили за рахунок трудових мігрантів з Югославії, Туреччини та Італії, що привело до значного зменшення витрат на випуск національної продукції та збільшення обсягів експорту дешевої продукції на міжнародний ринок.

2. Використання механізмів державного регулювання в моделі ринкової економіки.

3. Через велику кількість біженців та зруйновану інфраструктуру в 50-ті роки XX століття країна почала вкладати великі ресурси в будівництво житла та в об'єкти інфраструктури і через 10 років вийшла на перше місце у світі за будівництвом житла.

4. У розвитку післявоєнної ФРН важливу роль відіграв план Маршалла, тому що отримана за ним допомога йшла виключно на модернізацію економіки та впровадження нових технологій, що убезпечило Німеччину від можливості паразитування за рахунок кредитів. Одним з пріоритетних напрямків економічної політики

Рис. 1. Негативні моменти в соціально-економічному розвитку України

Джерело: складено автором.

Структура економіки України за технологічними укладами

Показник	Технологічні уклади, %			
	3-й	4-й	5-й	6-й
Обсяг виробництва продукції	57,9	38	4	0,1
Фінансування наукових розробок	6	69,7	23	0,3
Витрати на інновації	30	60	8,6	0,4
Інвестиції	75	20	4,5	0,5
Вкладення капіталу на технічне переозброєння та модернізацію	83	10	6,1	0,9

Джерело: складено автором за даними [10].

був розвиток автомобілебудування та виробництво побутової техніки.

5. Грошова реформа 1948 р., метою якої було скоротити обсяги грошової маси та створити тверду валюту. Кожний мешканець отримував 40 марок, половину заощаджень і готівки дозволялось обмінювати в співвідношенні 1 : 10, а інша половина була заморожена й обмінювалась по курсу 1 : 20. У кінцевому рахунку розміри грошової маси (готівкові кошти і банківські депозити) були скорочені більше, ніж у 14 разів [16].

6. Прийняття нормативно-правових актів щодо протидії монополіям та картелям, а також реформа цін, що являла собою їх лібералізацію відповідно попиту та пропозиції на товари.

Але головною рисою німецьких компаній при відбудові ФРН після II світової війни полягала у здатності до кооперації. Більшість німецьких компаній рано усвідомили, що тісна спільна робота з постачальниками та закладами вищої освіти, дослідницькими інституціями – це ключова ланка в досягненні успіху всієї країни. Ключовим моментом кооперації виступила практика створення кластерів, мета яких – співпраця фірм на одному сегменті ринку, пов'язаних у технологічному ланцюзі, що викликало розширення клієнтів і зростання масштабів виробництва. Німецькі фірми досягали синергетичного ефекту у власній співпраці, використовуючи навички, прийоми і технології одна одної.

Позитивний досвід розвитку США асоціюють із «новим курсом» Ф. Д. Рузвельта, водночас його результати слід сприймати досить обережно. Історики та економісти обґрунтовано доводять, що вихід США з Великої Депресії відбувся завдяки не «новому курсу», а початку Другої світової війни, внаслідок якої держава була вимушена здійснювати замовлення на виробництво військової продукції. Врешті-решт це привело до збільшення загального обсягу виробництва. Позитивними моментами для української економіки могли б стати два найбільш вагомні приклади, що лягли в основу «нового курсу»: 1) використання принципів, запропонованих Дж. М. Кейнсом, які доводять, що держава, особливо в умовах кризи, повинна брати активну участь у регулюванні економіки. У США в 1934 р. на громадських роботах з будівництва автомобільних доріг та інших об'єктів інфраструктури працювало 5 млн осіб при

загальній чисельності населення США близько 120 млн. Одна з цілей, яка ставилася при створенні робочих місць, – підняття купівельної спроможності громадян. Кожний працюючий, отримуючи заробітну плату, природно її витрачав, купуючи необхідне. А це означало, що збільшувалася потреба у виробництві товарів. Таким чином, держава, безпосередньо створюючи нові робочі місця, опосередковано стимулює до появи нових робочих місць вже у приватному секторі економіки [15]; 2) ідеологічна складова реформ, де велика увага ЗМІ приділялася навіть не стільки самій сутності реформ, як переконанню американців, що «новий курс» дозволить американцям «викарабкатися».

Також варто зупинитися на досвіді та результатах реформ, які проводились у 80-роках ХХ століття президентом США, консерватором Рональдом Рейганом.

Він скоротив податки та збільшив державне замовлення для оборонного комплексу. Скорочення податків привело до того, що у споживачів залишалось на руках більше вільних грошей, які вони починали інтенсивно витрачати, оживляючи економіку. Скорочення прибуткового податку зробило позитивний вплив передусім на гаманці багатих. Прибічники такої моделі вважають, що багаті роблять великі покупки, інвестують вивільнені кошти в економіку, що, зрештою, приводить до позитивних змін і в доходах бідних. Спрямовані Рейганом бюджетні кошти на розвиток ВПК і наукових досліджень у цій сфері сприяли технологічному прориву не тільки у військових, а й мирних галузях. Це дало змогу США домогтися, зокрема, світового лідерства в галузі інформаційних технологій. Створення Інтернету було побічним продуктом військових розробок. Крім того, капітало- й ресурсомістке військове виробництво дає змогу зменшити безробіття й оживити фондовий ринок. Нині рівень військових видатків США повертається до рекордів рейганівської епохи. За підрахунками Бюджетного комітету Конгресу США, у найближчі 15 років військові витрати США зростуть на 27 % [17].

З негативних наслідків «рейганоміки» слід виділити різке збільшення США державного боргу, дефіциту бюджету, що призвело до скорочення багатьох соціальних видатків.

Одним із загальноновизнаних історичних обов'язків президента США було забезпечення найефективнішого використання науково-технічних переваг США в інтересах національної безпеки і загального добробуту. Згідно із законодавством Президент США несе повну відповідальність за реалізацію науково-дослідної програми Уряду. Серед урядових заходів зі стимулювання інвестиційно-інноваційного розвитку економіки можна виділити програми [18]:

- ✦ конкурентоспроможність;
- ✦ стратегічна оборонна ініціатива;
- ✦ стратегічна комп'ютерна ініціатива;
- ✦ орбітальна станція;
- ✦ розроблення нових екологічно чистих технологій спалювання вугілля;
- ✦ розроблення засобів боротьби зі СНІДом;
- ✦ національні критичні та подвійні технології.

Реалізація зазначених та інших програм здійснюється у формі державних замовлень (на контрактній основі), які забезпечують економічно вигідні умови для участі наукових, дослідних і проектних організацій у розвитку фундаментальних досліджень, розробленні та освоєнні принципово нових технологій і видів продукції.

Сьогодні ВПК залишається єдиною галуззю економіки України, спроможною на рівних конкурувати з розвиненими країнами світу, а тому цікавим є досвід НАДКР оборонно-промислового комплексу США. В. М. Буренок, А. А. Івлєв та В. Ю. Корчак виділяють шість найперспективніших військово-технологічних напрямків, що розвиваються у США [2]: «1) біоміметика – створення нових синтетичних матеріалів, конструкцій та процесорів на основі вивчення та впровадження принципів функціонування об'єктів живої природи; 2) нанотехнології – синтез матеріалів, виробів та конструкцій із використанням ультрамініатюрних структур із контрольованими якістьми; 3) інтелектуалізовані структури – створення складних багатоелементних адаптивних структур і конструкцій змінної форми з оптимізованими динамічними характеристиками для наземних, морських та аерокосмічних апаратів і систем; 4) «широкострічковий» зв'язок – створення систем, що забезпечують швидку та безпечну передачу великих обсягів мультимедійної інформації цифровими каналами; 5) системи з елементами штучного інтелекту – створення систем, спроможних отримувати й аналізувати інформацію, «самонавчатися» й адаптуватися в інтересах виконання завдань у ворожому середовищі; 6) компактні джерела палива – розробка паливних елементів та інших джерел із підвищеною густиною генерованої енергії та покращеними експлуатаційними характеристиками».

Основою розвитку Японії після II світової війни став людський капітал, а особливістю була заборона витрачати кошти на військову сферу, адже рівень виробництва Японії після Другої світової війни складав лише 20% від довоєнних показників.

Основними кроками економічних реформ були:

1. Розпуск холдингів для демонополізації економіки, після чого японська економіка поступово почала переводитися на класичні ринкові механізми функціонування.

2. Максимально допустимі розміри імпорту капіталу з жорстким обмеженням експорту капіталу, що привело до збільшення рівня внутрішніх інвестицій та вирішення проблеми платіжного балансу.

3. Визначалися пріоритетні напрями промисловості, а інвестиції, насамперед, спрямовувалися в розвиток нових технологій. Японці купували ліцензії на виробництво товарів, доходячи навіть до відвертого промислового шпіонажу, на що неодноразово скаржилися американські та німецькі компанії.

Досвід реформ Польщі для України є цікавим через те, що можна провести багато паралелей по території, чисельності населення, комуністичному минулому, рівню інфляції, який у 1989 р. складав 640%. Водночас Польщі на початку 1990-х було списано близько 20 млрд дол. (що складало приблизно 50% зовнішніх зобов'язань). Вагому роль у вдалому проведенні реформ зіграла ринкова психологія самих поляків. Українська ж ментальність на сьогодні дещо відрізняється. Для України може бути корисною лише реформа місцевого самоврядування.

Особливістю таких східноазійських країн, як Південна Корея, Тайвань, Гонконг та Сінгапур, що отримали назву «східноазійські тигри», є те, що вони за короткий час досягли феноменальних результатів. Вдале поєднання базових та специфічних чинників економічного зростання, яке відбулося на хвилі посилення глобалізації, залучення іноземних інвестицій, та активне нарощення експорту – це головні рецепти розвитку цих країн [3]. Почавши з імпортозаміщення, вони переорієнтувалися на незрівнянно більш ефективну стратегію зовнішньоорієнтованого розвитку. Придатні умови розвитку експорту створило і розташування країн на перехресті основних торгових шляхів світу. Нарощуванню експорту «азійських тигрів» сприяли неінвестиційні форми міжнародного економічного співробітництва, що не передбачали створення власності, але були розраховані на всебічне залучення капіталу приймаючих країн [11, с. 64–77].

Важливим фактором розширення присутності експорту «східноазійських тигрів» на світових ринках стало досягнення ними значного рівня конкурентоспроможності. За даними Всесвітнього економічного форуму, серед 144 країн за індексом конкурентоспроможності «східноазійські тигри» знаходяться в першій двадцятці. Гонконг посів 9 місце, обігнавши при цьому Японію. Тайвань знаходиться на 13 місці, залишивши позаду такі розвинуті країни, як Канада та Норвегія, а Південна Корея посіла 19 місце у рейтингу [13]. Практичною ілюстрацією високої конкурентоспроможності східноазійської четвірки є той факт, що у 2009 р. ТНК чотирьох «тигрів» у гострій боротьбі з потужними іноземними конкурентами отримали 7 з 10 найбільших контрактів на виробництво електроніки загальною вартістю в 196,5 млрд дол. П'ять контрактів (62,3% усієї суми) дісталися тайванським фірмам, по одному – фірмам Сінгапуру та Гонконгу. Підприємства цих корпорацій на той момент були розміщені в 19 країнах світу, включаючи США, Німеччину й Англію, на яких було зайнято близько мільйона людей [11, с. 64–77].

Дуже важливим для всього світу є феномен «китайського економічного дива», основними складовими якого є:

1. Трудовий ресурс мільйонів молодих людей, готових працювати 14 годин на добу за мізерну для ЄС і США заробітну плату. Цей потенціал дозволяє забезпечити 7% зростання ВВП на рік.

2. Американська концепція стимулювання Китаю як «східного флангу НАТО» часів «холодної війни» трансформувалася і гео економічний проект «суперництво-співробітництво». Гео економічна експансія КНР до Латинської Америки, Південно-Східної Азії, Африки.

3. Розвиток масштабного внутрішнього ринку [6, с. 137–145].

Якісною характеристикою та запорукою успішності китайської моделі є плановий, стратегічно обґрунтований характер реформ. Цьому сприяють стабільність і спадковість політичної системи Китайської Народної Республіки. У 1990-х роках створено 22 державні науково-дослідні інститути, що займаються прогнозуванням у різних сферах наукового знання. Фундаментальною ознакою «китайського економічного дива» є «наздоганяючий» характер модернізації – від аграрно-індустріальної до індустріально-аграрної з кластерами п'ятого та шостого технологічних укладів.

Відомим китайський економістом Го Сібао [4] виокремлено п'ять головних чинників успіху стратегії «наздоганяючої модернізації», яка визначила економічне лідерство КНР у XXI столітті:

1. **Капітал.** Було прийнято законодавство, що дозволило залучити до Китаю прямі іноземні інвестиції, обсяг яких збільшився з 5 млрд дол. у 1985 р. до 73,5 млрд дол. у 2005 р.

2. **Технології.** Здійснено стрибок через кілька технологічних укладів. Реалізується стратегія закупівлі, копіювання і використання розроблених у розвинених країнах технологій та продуктів.

3. **Люди.** Надлишок робочої сили, вартість якої є значно нижчою, ніж у розвинених економічних системах. Загальнодержавний курс на підвищення освітнього та фахового рівня працівників. Використання можли-

востей глобальної інформаційної мережі. Навчання за кордоном і повернення додому фахівців найпередовіших галузей.

4. **Інститути.** Започатковані у 1978 р. КПК реформи передбачали поетапний перехід від командно-адміністративної до ринкової економіки. Першим кроком стала відмова від колективних аграрних господарств на користь приватних фермерських, що у стислий час вирішило проблему дефіциту продовольства. Використовуються найпрогресивніші методи організації управління та регулювання економіки.

5. **Структура економіки.** Головним завданням реформ було зростання промислового виробництва – перехід від аграрної до індустріально-аграрної моделі економіки. У КНР зберігається державна монополія на імпорт життєво важливих для країни товарів: сирої нафти та нафтопродуктів, хімічних добрив, зерна, тютюну, бавовни, цукру, рослинної олії. При цьому лише державні компанії мають право на експорт чаю, рису, сої, шовку, кукурудзи, нафтопродуктів.

Для того, щоб збільшити вдвічі середній дохід на душу населення Великої Британії, потрібно 58 років, Сполучених Штатів – 47 років, Японії – 34 роки, Південної Кореї – 11 років, а Китаю – лише 10. Якщо КНР вдасться зберегти темпи зростання ВВП на душу населення на рівні 6-7%, то до 2020 р. рівень життя китайців досягне нинішнього рівня Іспанії [19].

ВВП Китаю у 2010 р. склав 5931206 млн дол., а у 2015 р. – у 2 рази більше – 10942952 млн дол. (рис. 2).

Окремою важливою складовою модернізації КНР став розвиток національної освіти та науки. Державна політика у цій сфері здійснюється у таких напрямках: 1) формування на базі університетів центрів НДДКР; 2) налагодження зв'язку між університетськими науковими центрами та промисловістю; 3) інтеграція національних наукових центрів у глобальний науковий простір.

Поступальний розвиток китайської науки ґрунтується на реалізації окремих державних програм [11]. Прийнята 1993 р. «Програма 211» передбачала входження на початок XXI століття 100 китайських університетів до переліку провідних світових наукових центрів.

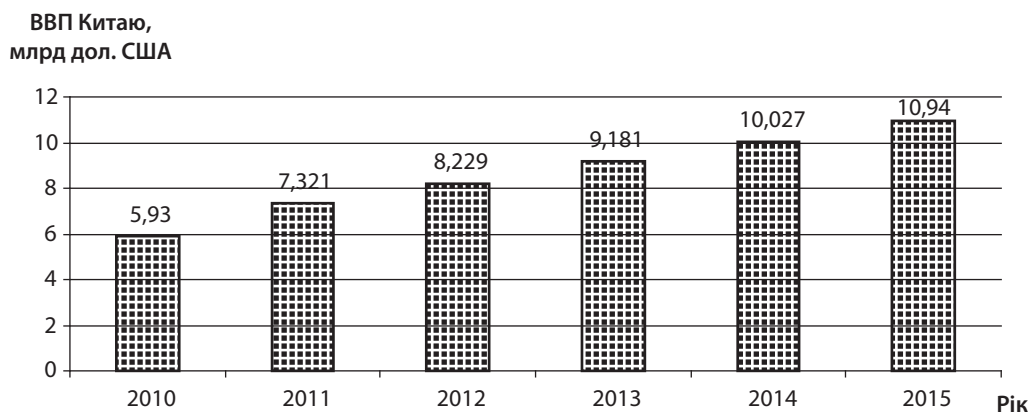

Рис. 2. ВВП Китаю в поточних цінах з 2010 по 2015 рр., млрд дол. США

Джерело: складено автором за даними [14].

У 1994 р. Академія наук Китаю розробила програму «Сто талантів», яка передбачала виділення кожному з науковців у віці до 45 років 240 тис. дол. на три роки для підтримки досліджень, житло та заробітну плату. У 1998 р. цю програму об'єднали з програмою «Знання – інновації – ініціативи». До 2004 р. державну підтримку отримали 899 учених, 392 з яких мали іноземний закордонний науковий ступінь, 778 – досвід роботи у провідних світових наукових центрах.

За період 1999–2008 рр. кількість публікацій науковців КНР у міжнародних наукових реферованих виданнях збільшилася більше, ніж на 400% – до 112 000. За кількістю публікацій у міжнародних наукових виданнях Китай вийшов на друге місце у світі після США, випередивши Німеччину та Японію. За цей самий час частка патентів КНР у загальносвітовій кількості збільшилася з 1,6% до 7,3%. За даними найавторитетнішої світової рейтингової агенції Times Higher Education Supplement, у 2009 р. серед 200 провідних світових навчальних закладів було 11 китайських університетів (5 з них представляли Гонконг).

Отже, саме органічне поєднання науки, бізнесу та влади є запорукою успішності китайської моделі інвестиційно-інноваційного розвитку, яка має стати визначальним прикладом для України.

Тільки інвестиційно-інноваційна діяльність може бути визначальним фактором економічного зростання національної економіки, тому для переходу на інвестиційно-інноваційну модель розвитку економіки України пропонується перейняти позитивний досвід досліджуваних країн, що систематизований на *рис. 3*.

ВИСНОВКИ

У статті розглянуто особливості реформ провідних країн світу з визначенням позитивних сторін і результатів для їх адаптації в національній моделі інвестиційно-інноваційного розвитку України. Відображено основні проблеми соціально-економічного розвитку України. Доведено, що економіка України зараз знаходиться в жахливому стані. Її можуть спасти тільки інвестиції та інновації, які стануть основою інвестиційно-інноваційного розвитку за прикладом виходу з катастрофічної економічної ситуації Німеччини та Японії після II світової війни, Китаю – після «Великого стрибка», «східноазійських тигрів», США та Польщі. Проведено аналіз реформ та їх результатів у цих країнах з визначенням позитивного досвіду для України.

Обґрунтовано, що в глобальній економічній конкуренції виграють держави, які забезпечують сприятливі умови для інвестиційно-інноваційної діяльності, пов'язані з розробленням, упровадженням і використанням нової техніки та технологій.

Для переходу на модель інвестиційно-інноваційного розвитку економіки України пропонується перейняти позитивний досвід досліджуваних країн, а саме: створити реальну стратегію інвестиційно-інноваційного розвитку України; імплементувати європейські норми в правову базу щодо інвестицій та інновацій; боротися

з монополіями; стимулювати структурну перебудову економіки; забезпечити зв'язок підприємств з університетами, науково-дослідними інститутами, розвивати міжнародну науково-технічну кооперацію, особливо у ВПК; застосовувати кластерний підхід організації промислового виробництва; забезпечити страхування інвестиційно-інноваційних ризиків державою; розпочати широкомасштабне будівництво житла та об'єктів інфраструктури для переселенців; сформувати та впровадити в дію комплекс податкових стимулів для розширення інвестиційно-інноваційної активності; удосконалити національну систему бухгалтерського обліку, аналізу, контролю і подання звітності для відображення об'єктів та результатів інвестиційно-інноваційного розвитку суб'єктів господарювання; використовувати залучені кредити та інвестиції на модернізацію економіки тощо.

Проведення подальших наукових досліджень та розробок слід зосередити на удосконаленні теорії та методології інвестиційно-інноваційного розвитку економіки України. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. **Баранова Е. В.** Мировая экономика : учебное пособие / Е. В. Баранова. – Барнаул : Издательство АлтГТУ, 2011. – 116 с.
2. **Буренок В. М.** Развитие военных технологий XXI века: проблемы, планирование, реализация / В. М. Буренок, А. А. Ивлев, В. Ю. Корчак. – Тверь : Изд-во ООО «Купол», 2009. – 624 с.
3. **Гасім С.** Українські перспективи застосування моделі економічного успіху «східноазійських тигрів» / С. Гасім // Вісник Міжнародного слов'янського університету. Сер. : Економічні науки. – 2013. – Т. 16, № 1-2. – С. 54–59.
4. **Сибяо Го.** Почему экономика Китая растет так быстро: анализ, основанный на теории преимуществ запаздывающего развития [Электронный ресурс] / Го Сибяо. – Режим доступа : <http://www.opes.ru/1303650.html>
5. **Іфу Лінь.** Китайське диво: стратегія розвитку та економічна реформа / Лінь Іфу, Цай Фан, Лі Чжоу / Пер. з кит. – Київ, 2001. – 250 с.
6. **Мечніков Г. І.** Модернізація України і досвід Китаю / Г. І. Мечніков // Стратегічні пріоритети. – 2011. – № 3(20). – С. 137–145.
7. **Михеев В.** Китай: новые компоненты стратегии развития / В. Михеев // Мировая экономика и международные отношения. – 2004. – № 7. – С. 48–56.
8. **Свирко С. В.** Современные тенденции развития бюджетного учета в Украине / С. В. Свирко // Международный бухгалтерский учет. – 2014. – № 21 (315). – С. 53–66.
9. **Свирко С. В.** Модернізація бюджетного обліку України як інструмент успішної інтеграції національної економіки до світового господарства / С. В. Свирко // Актуальні проблеми економіки. – К. : НАУ. – 2014. – № 5 (155). – С. 478–485.
10. Структура економіки України за технологічними укладами [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2013/13vvoski.pdf>
11. Федоровский А. Н. Феномен НИС: эволюция и современность / А. Н. Федоровский // Мировая экономика и международные отношения. – 2012. – № 7. – С. 64–77.
12. **Simon, D. F.** China's Emerging Technological Edge: Assessing the Role of High End Talent / D. F. Simon, Cao Cong. – Cambridge; New York : Cambridge Univ. Press, 2009.
13. **Schwab, K.** The Global Competitiveness Report 2012–2013: Full data edition / Klaus Schwab, Xavier Sala-i-Martin // World Economic Forum, Geneva, 2012. – 545 p.

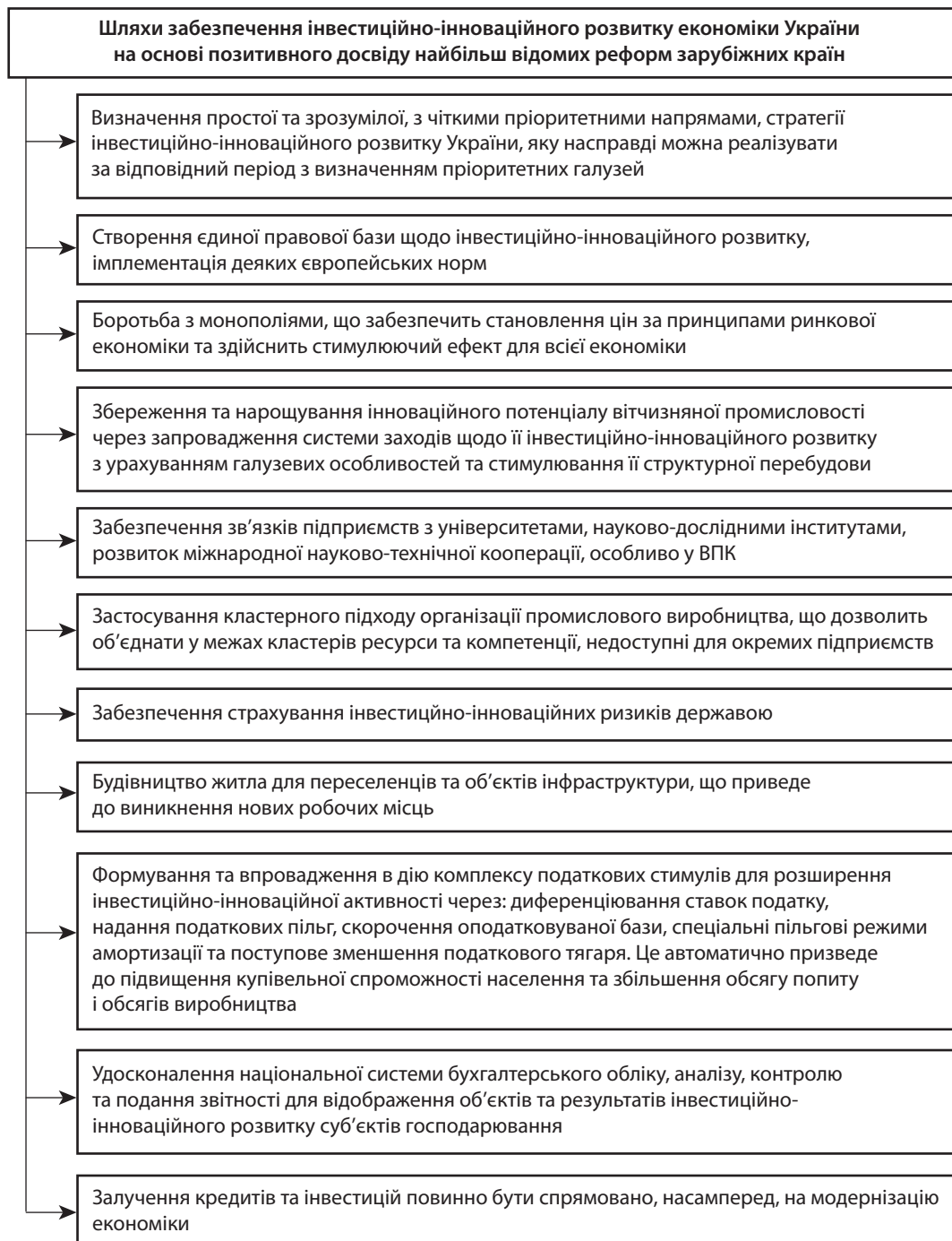

Рис. 3. Шляхи забезпечення інвестиційно-інноваційного розвитку економіки України на основі позитивного досвіду реформ зарубіжних країн

Джерело: складено автором.

14. China Economic Outlook [Electronic resource]. – Mode of access : <http://www.focus-economics.com/countries/china>

15. Історія відомих реформ сучасності, що може використати Україна [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://sylalyudey.org/publikatsiyi/istoriya-vidomih-reform-suchasnosti-shho-mozhe-vikoristati-ukrayina/>

16. Світовий досвід виходу з кризи в розвинених країнах [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://oplib.ru/random/view/942335>

17. Світовий досвід виходу з кризи в розвинених країнах [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://studopedia.su/5_18514_svitoviy-dosvid-vihodu-z-krizi-v-rozvinenih-krainah.html

18. Інноваційні моделі провідних країн світу [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.nas.gov.ua/siaz/Ways_of_development_of_Ukrainian_science/article/14016.2.1.001.pdf

19. Экономическое развитие Китая [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://studbooks.net/34668/ekonomika/ekonomicheskoe_razvitie_kitaya

REFERENCES

Baranova, E. V. *Mirovaya ekonomika* [The world economy]. Barnaul: AltGTU, 2011.

Burenok, V. M., Ivlev, A. A., and Korchak, V. Yu. *Razvitiye voennykh tekhnologiy XXI veka: problemy, planirovaniye, realizatsiya* [The

development of military technology of the XXI century: problems, planning, implementation]. Tver: Kupol, 2009.

China Economic Outlook. <http://www.focus-economics.com/countries/china>

"Ekonomicheskoye razvitiye Kitaya" [China's economic development]. http://studbooks.net/34668/ekonomika/ekonomicheskoe_razvitiye_kitaya

Fedorovskiy, A. N. "Fenomen NIS: evolutsiya i sovremennost" [NIC phenomena: evolution and modernity]. *Mirovaya ekonomika i mezhdunarodnyye otnosheniya*, no. 7 (2012): 64-77.

Hasim, S. "Ukrainski perspektivy zastosuvannya modeli ekonomichnoho uspihku «skhidnoaziiskyykh tyhriv»" [Ukrainian prospects of application of model economic success of "Asian tigers"]. *Visnyk Mizhnarodnoho slov'ianskoho universytetu. Seriya «Ekonomichni nauky»*, vol. 16, no. 1-2 (2013): 54-59.

Ifu, L., Fan, Ts., and Chzhou, L. *Kytayske dyvo: stratehiia rozvytku ta ekonomichna reforma* [The Chinese miracle: development strategy and economic reform]. Kyiv, 2001.

"Istoriia vidomykh reform suchasnosti, shcho mozhe vykorystaty Ukraina" [The history of the famous reforms of the modern times, who can use Ukraine]. <http://sylalyudey.org/publikatsiyi/istoriya-vidomih-reform-suchasnosti-shho-mozhe-vikoristati-ukrayina/>

"Innovatsiini modeli providnykh krain svitu" [Innovative models leading countries of the world]. http://www.nas.gov.ua/siaz/Ways_of_development_of_Ukrainian_science/article/14016.2.1.001.pdf

Mikheyev, V. "Kitay: novyye komponenty strategii razvitiya" [China: new components of the development strategy]. *Mirovaya ekonomika i mezhdunarodnyye otnosheniya*, no. 7 (2004): 48-56.

Mechnikov, H. I. "Modernizatsiia Ukrainy i dosvid Kytaiu" [The modernization of Ukraine and China's experience]. *Stratehichni priorytety*, no. 3 (20) (2011): 137-145.

Simon, D. F., and Cong, C. *China's Emerging Technological Edge: Assessing the Role of High End Talent*. Cambridge; New York: Cambridge University Press, 2009.

Schwab, K., and Sala-i-Martin, X. "The Global Competitiveness Report 2012-2013: Full data edition". *World Economic Forum*. Geneva, 2012.

"Struktura ekonomiky Ukrainy za tekhnolohichnymy ukhadamy" [The structure of the economy of Ukraine by technological paradigms]. <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2013/13vvoski.pdf>

Svirko, S. V. "Sovremennyye tendentsii razvitiya byudzhetnogo ucheta v Ukraine" [Modern trends in the development of the budget accounting in Ukraine]. *Mezhdunarodnyy bukhgalterskiy uchet*, no. 21 (315) (2014): 53-66.

"Svitoviy dosvid vykhodu z kryzy v rozvynenykh krainakh" [Experience the world out of the crisis in developed countries]. <http://oplib.ru/random/view/942335>

"Svitoviy dosvid vykhodu z kryzy v rozvynenykh krainakh" [Experience the world out of the crisis in developed countries]. http://studopedia.su/5_18514_svitoviy-dosvid-vihodu-z-kryzi-v-rozvinenih-krainah.html

Svirko, S. V. "Modernizatsiia biudzhetnoho obliku Ukrainy yak instrument uspishnoi intehratsii natsionalnoho ekonomiky do svitovoho gospodarstva" [Modernization of budget accounting of Ukraine as a tool for successful integration of national economy to the global economy]. *Aktualni problemy ekonomiky*, no. 5 (155) (2014): 478-485.

Sibao, G. "Pochemu ekonomika Kitaya rastet tak bystro: analiz, osnovanny na teorii preimushchestv zapazdyvayushchego razvitiya" [Why China's economy is growing so fast: analysis based on the theory of advantages of late development]. <http://www.opec.ru/1303650.html>